

**Border teriér
je nejpří-
rodnějším
z dnešních
teriérských
plemen**

Vysvětlení nebude a ani nemůže být jednoznačné, bezpochyby se na něm podílí hned několik faktorů. Jedním z nich pravděpodobně bude dnešní všeobecný přesun zájmu veřejnosti od exotických nebo bizarních plemen k těm poněkud „obyčejnějším“, díky němuž se na výsluní dostali třeba Russell teriéři nebo border kolie.

Nezvyklá kombinace

Border teriér je snad nejpřirozenějším ze všech dnes oficiálně uznávaných teriérských plemen. Svým vzhledem se nejvíce přibližuje původní formě teriéra z hraniční oblasti mezi Anglií a Skotskem. Vypadá úplně obyčejně, původní drsná

Malý, nenápadný, ale sympatický psík

srst nevyžaduje na rozdíl od srsti jeho blízkých příbuzných nadměrnou péči ani složité zásahy kadeřníka.

Dalším důvodem oblíbenosti bezpochyby bude malá velikost border teriéra. Dosahuje hmotnosti 5 až 7 kg (kohoutkovou výšku standard neuvádí, ale pohybuje se většinou v rozmezí 32 až 35 cm), což znamená, že se vejde i do toho nejmenšího bytu, ale také do malého auta nebo do tašky při cestování.

A třetí, „last but not least“ příčinou, proč je border teriér v poslední době u nás čím dál oblíbenější, bude nespíš jeho povaha. Je to teriér se vším všudy, to znamená aktivní, energický, činorodý, hravý, odvážný - ale na druhé straně dobře ovladatelný, učenlivý a ochotně spolupracující s člověkem. Právě tato u teriérů ne tak běžná kombinace temperamentu a mírnosti, ostrosti a poslušnosti je dost možná tím hlavním důvodem přitažlivosti jinak vcelku nenápadného, skromného psíka.

Kde k ní přišel?

Border teriér

Jak k tomu došlo, že nenápadných border teriérů se v rámci Klubu chovatelů teriérů u nás odchovává ze všech plemen nejvíce? Jak se mohlo stát, že tento „obyčejný“ psík dnes v oblíbenosti předstihl dokonce i módní vestíky? Čím si získal nečekanou přízeň tolika milovníků psů?

Formován smečkou

Border teriér není svým založením individualista. V minulosti býval málokdy držen po jednom, žil a pracoval v menších či větších smečkách, takže musel být snášenlivý. Pes, který by trvale vyhledával souboje a nebyl ochoten přijmout místo v hierarchii, neměl šanci se ve smečce udržet. Proto ani dnešní představitelé plemene nebývají rvaví a nehrnou se do šarvátek s ostatními psy. Proto mohou být - a také často jsou - bez problémů drženi i ve větších počtech.

Jejich mírnost, bezproblémovost a hravost umožňují držení prakticky v jakémkoliv prostředí. Zajímavé je, že tyto vlastnosti border teriéry nepřipravily o přirozenou ostrost, čehož si cení zvláště myslivci. V běžném životě „rodinného“ border teriéra se ovšem může projevit ne zcela přátelským vztahem ke kočkám neřkuli dalším domácím mazlíčkům od králíků přes křečky až třeba po potkany. I když zde dobrá a včasná výchova hodně zmůže, přece jenom po staletí pěstovaná „ostrost na škodnou“ může probublat na povrch. Na druhé straně existují border teriéři, kteří žijí v domácnosti hned s několika mickami v idylickém soužití. Což ovšem nelze považovat za záruku vlídného vztahu ke všem zástupcyním

kočičího rodu, protože veškerá přátelkost ze strany psa většinou končí za zdmi bytu nebo za hranicemi zahrady.

Mezi Anglií a Skotskem

Země na hranici mezi Anglií a Skotskem je kamenitá, skalnatá, chudá na úrodnou půdu. Zemědělství se zde omezuje převážně jen na chov ovcí. Ne, nebojte se, nebudeme vám tvrdit, že border teriér byl vytvořen jako ovčácký pes. Ale v blízkosti stád bylo třeba také čtyřnohých pomocníků, kteří si poradí s liškami a jinými šelmami, jež by dostaly zásluku na mladé jehněčce. A protože se jednalo o zemi chudou, také psí pomocníci byli žádoucí malí, skromní, přitom však výkonní. Teriéři z anglo-skotského pomezí bývali vždy na svou velikost snad až neúměrně odvážní a ostří. Rozměry nevelká, přitom ale vysoce funkční tělesná stavba v sobě spojovala zdánlivě neslučitelné: psi museli mít končetiny dost dlouhé na to, aby byli schopni zvládat po svých i větší vzdálenosti nebo následovat koně, zároveň však dost krátké, aby byli schopni pracovat v podzemních norách. Hrudník měl být široký maximálně tak, aby ho člověk dokázal obejmout dvěma rukama v místě za lopatkami. Museli být dostatečně ostří a odvážní, aby se v podzemí nebáli posta-

Plemeno je na teriéry nezvykle snášenlivé

Pro plemeno je typická takzvaná vydří hlava

vit někdy i několikanásobně většímu soupeři třeba v podobě jezevce, zároveň však nesměli napadat ovce ani jehňata.

Teriéry však využívali i příslušníci zámožnějších vrstev, šlechtici, pro něž byl hlavní zábavou lov. Téměř každý příslušník venkovské aristokracie si držel smečku honičů a k tomu malé teriéry, aby bylo možno vyhnat lišku či jezevce z jejich nory. Důležité bylo, aby tito malí psi měli „game“ - chuť lovit, a v žádném případě se nesměli dát zastrašit. Na jednotlivých zámcích a statečích vznikaly určité typy teriérů, na něž byli jejich majitelé patřičně hrdí.

Lov většinou probíhal tak, že lovcé na koních doprovázela smečka foxhaundů a zároveň i malých teriérů. Ti přebírali iniciativu vždy, když liška unikla do skalnatých, pro koně nesjízdných soutěsek, do hustého podrostu nebo pod zem.

Společný předek

Písemné důkazy o přímých předcích border teriérů chybějí, ale je vcelku nepochybné, že byli stejní jako předkové ostatních teriérů ze severu Anglie, tedy bedlington teriérů, lakeland teriérů a Dandie Dinmont teriérů. Jakkoliv odlišně dnes tato plemena vypadají, prapředkem všech byl takzvaný staroanglický teriér.

Nejstarší zprávy o něm se dochovaly už

ze 17. století, zřejmě už tehdy patřil k oblíbeným loveckým psům. Postupně se začal objevovat na zemědělských výstavách, které mají v Británii obrovskou tradici. Jednalo se ovšem zatím pouze o různé variety a lokální rázy označované nejrozličnějšími názvy: říkalo se mu třeba Reedwater teriér nebo Coquetdale teriér. Jméno border teriér (v překladu hraniční teriér) dostal v někdy po roce 1880. Je docela dobře možné, že došlo k přikřížení otterhouna a foxhaunda s cílem zlepšit některé pracovní vlastnosti plemen:

Štěňata border teriérů

v prvním případě práci ve vodě, ve druhém rychlost a ochotu sledovat zvěř.

Pozvolná cesta na úsluní

Ve srovnání s většinou svých příbuzných border teriér nezískal oficiální uznání hned. Zčásti i proto, že mnoho chovatelů bylo proti, protože se obávali, že by mohl přijít o své výborné pracovní vlastnosti. Anglickým Kennel Clubem byl proto uznán relativně pozdě, teprve roku 1920. Ani potom k sobě rázem nestrhl pozornost celého světa, na rozdíl třeba od skotského teriéra nebo bedlington teriéra se border teriér nikdy nestal módním plemenem. Prosazoval se pomalu a postupně a tento proces trvá v podstatě dodnes. Dnes je oblíben více než v minulosti a svým nenápadným způsobem si vybudoval pevné místo nejen mezi ostatními teriéry, ale i mezi ostatními teriéry. Momentálně je border teriér rozšířen téměř po celém světě včetně USA. Nejoblíbenější je stále v zemi původu ve Velké Británii, kde se ročně odchová na 4 tisíce štěňat. Velkou tradici má chov také ve Švédsku a v Holandsku. V Německu, podobně jako u nás, plemeno v posledních letech zaznamenává vzestupnou tendenci, ročně je ročně zapisováno asi 350 štěňat. U nás je na tom ještě lépe. Vloni, tedy v roce 2006, zde bylo do plemenné knihy zapsáno dokonce rekordních 420 štěňat.

Lovec i kamarád

Někdejší obavy lovců strachujících se ztráty původních loveckých vloh se nenaplnily. Border teriér zůstává dodnes výkonným loveckým psem oblíbeným zvláště městskými myslivci, protože v sobě spojuje nenáročnost a výkonnost. Uchoval si skvělé vloh pro loveckou práci. Tvrdá srst s hustou podsadou a silná kůže mu navíc umožňují bez problémů pracovat i ve velmi zarostlém terénu. Je vytrvalý, odvážný a pracovitý. Uplatní se nejen jako norník, ale i při slídění a dohledávce

Myslivci oceňují i skutečnost, že na rozdíl od foxteriérů, lakeland teriérů a podobných teriéry není nutno věnovat po návratu z přírody takovou péči a že se obejde i bez návštěv kadeřnických salonů.

Malá postava, zajímavá „vydří“ hlava a odvážná, přitom ale vcelku poslušná povaha k sobě stále více jako magnet přitahují i pozornost nelovecké veřejnosti. Bordeři jsou milí, něžní a mazliví psi, kteří se majiteli rádi stulí na klín, ale přitom to nejsou žádní „gaučáci“. Border teriér je pes se vším všudy: nikdo ho nemůže podezírat ze změkčilosti, laxnosti nebo

nedostatku ostražitosti, jeho temperament ale není tak ohnivý, aby ho běžný kynolog nezvládl. S border teriéry bývá legrace, protože jsou veselí, nápadití a činorodí a na všechno pohlízejí optimisticky. Nejsou to psi, s nimiž byste se nudili, ale nepatří ani k těm, které nemůžete ponechat pár hodin samotné v bytě nebo na zahradě bez rizika, že zničí všechno kolem sebe. Pokud by ovšem některý majitel zavíral svého border teriéra celé dny o samotě nebo mu neposky-

Ve dvou se to lépe táhne

toval žádné podněty, i z něj by se mohl stát notorický útekář, úporný štěkal nebo by mu mohl „překopat“ zahradu.

Musíte si vybrat

Sami si musíte vybrat, co je pro vás cennější: zda pohodlí a klid - a v tom případě na toto plemeno raději zapomeňte - nebo akce a zábava - v tom případě je určeno právě pro vás. Border teriér je pes, který nezkaží žádnou legraci, ale kterého si přitom můžete vzít s sebou téměř kamkoliv a nebudete s ním mít problémy. Říká se to sice o mnoha plemenech, ale v tomto případě to stoprocentně platí: border teriér je skvělý pes k dětem, protože jim stačí svou činorodostí, hned tak se nevy-leká, je spolehlivý a mírný.

To všechno samozřejmě za předpokladu, že štěně dobře vychováte, ale to platí v zásadě pro každého psa. Přes všechno dobré, co zde bylo na jeho adresu řečeno, však stále platí: border teriér JE TERIÉR. Tento pes dnes střeží dům a zahradu s horlivostí, s níž jeho předkové pronásledovali lišky, jezevce a jinou škodnou. Jeho do určité míry nezávislý duch zvyklý samostatně řešit problémy pod zemí a touha pronásledovat kořist na povrchu mohou způsobovat problémy s přivoláním, takže mu je třeba věnovat zvýšenou pozornost a již od útlého věku

tento cvik denně pilovat. Málo platné, v border teriérech stále dřímou výrazné lovecké instinkty, jež ho lákají mimo dosah pána. Už mnoho zástupců plemene na to doplatilo životem, když skončili pod koly projíždějících aut.

Někteří chovatelé doporučují psa rozhodně neponechávat o samotě na neoplocené nebo stoprocentně nezajištěné zahradě (třeba tam, kde jsou v plotě díry).

Border teriéři jsou inteligentní psi s mimořádnou energií. Ale pozor: právě tyto nesporné kvality kladou na majitele velké nároky a mohou ze života s nimi udělat jednu velkou nepříjemnost. Je nutno jim poskytnout zábavu a vyžití. Tito psi zbožňují pohyb pod širým nebem, dokážou si neúnavně hrát, vlastně je baví každá činnost, kterou pro ně jejich majitel vymyslí. I u nás už se objevují na cvičištech agility, v USA prý v této disciplíně excelují už dlouho. Vhodné jsou pro ně i všechny další kynologické sporty, na které svými rozměry stačí.

Hluboko pod zemí museli předkové border teriérů čelit kořisti větší, než jsou sami. Přežít dokázali jen díky vrozené schopnosti samostatně řešit problémy. Tato schopnost přetrvává i v moderních zástupcích plemene. Někteří chovatelé dokonce tvrdí, že jejich bordeři „intrikují a plánují“. Například jeden zaštěká, že na zahradě je kočka, ostatní psi se vyřítí a on v té chvíli zabere jejich místo. Border teriér si prý také dokáže přebrat, co se stalo, aby to příště mohl udělat lépe.

Stále jako ze škatulky

O border teriérech se říká, že se ponechávají v přírodním vzhledu a nemusí se nikterak upravovat. Není to tak úplně prav-

Standard krátce

ZEMĚ PŮVODU: Velká Británie

CELKOVÝ VZHLED: Nenápadný, ale milý vzhled s charakteristickou krátkou tzv. vydří hlavou, malý drsnosrstý pracovní teriér

CHARAKTERISTIKA: Vytrvalý, rychlý, kombinuje v sobě aktivitu a hravost.

SRST: Tvrdá a hustá, s hustou podsadou. Kůže musí být silná

ZBARVENÍ: Červené, pšeničné, šedé nebo modré s hnědou

VELIKOST: Psi: 5, 9 až 7, 1 kg, feny 5, 1 až 6, 4 kg.

POHYB: Rychlý, vytrvalý, je schopen sledovat koně

KONTAKT: Klub chovatelů teriérů

Info: Klub chovatelů teriérů:

www.kchtz.cz

da, ale jejich srst ve srovnání s ostatními hrubosrstými teriéry skutečně vyžaduje výrazně méně péče. Není nutné ji každé dva měsíce trimovat, podle kvality postačí jen párkrát do roka rukou vyškubat starou srst (poznáte ji podle toho, že se trochu stáčí), aby se uvolnilo místo pro novou. Žádné složité střihy ani tvary se nepožadují ani u výstavních psů, úpravu většina majitelů zvládne sama doma. Psi se škubou převážně ručně, jen na místech, kde srst drží pevněji, se někdy používají trimovací nože. Důležité je psa na péči o srst odmala zvykat. K prvnímu důkladnému otrimování by mělo dojít někdy kolem pátého měsíce věku.

Psy je také dobré pravidelně kartáčovat „hřebílkem“ nebo štětinovým kartáčem. Při této nikterak náročné péči pes doma nebude ztrácet chlupy a bude působit stále jako ze škatulky. *Lea Smrčková*

Tělo je mírně obélníkového rámce, harmonické, ne příliš mohutné